

STARS

Syncope Trust And Reflex anoxic Seizures

“Samenwerken met patiënten, families en artsen om steun te bieden en informatie te verstrekken over syncope en Reflex Anoxic Seizures”

Hebt u soms zonder
aantoonbarereden last van...

- vallen?
- aanvallen?
- flauwvallen?

De controlelijst
voor onverklaarbaar
flauwvallen

www.stars-international.org

De controlelijst voor onverklaarbaar flauwvallen kwam tot stand met de hulp van het medische adviescomité van STARS. De lijst is in eerste instantie bedoeld om u en uw arts te helpen om de juiste diagnose te stellen voor onverklaarbaar flauwvallen.

De controlelijst bevat informatie en advies over de belangrijkste redenen voor onverklaarbaar flauwvallen. Bovendien helpt de lijst u bij de voorbereiding voor een bezoek aan de huisarts en biedt hij tevens informatie over wat u kunt verwachten tijdens een afspraak in het ziekenhuis.

CONTROLELIJST: Wat moet u weten?

✓ Bij iedere patiënt met onverklaarbaar flauwvallen moet een 12-afleidingen-ecg worden gemaakt (hartritmecontrole)

Het is belangrijk dat het ecg normaal is.

✓ Onverklaarbaar flauwvallen wordt meestal veroorzaakt door syncope

Veel mensen, ook artsen, veronderstellen dat flauwvallen te wijten is aan epilepsieaanvallen, maar het is veel vaker toe te schrijven aan syncope – een tijdelijk bewustzijnsverlies veroorzaakt door een storing in de bloeddrukregulatie of soms door een hartprobleem. Tot 40% van de bevolking verliest ooit in zijn leven het bewustzijn ten gevolge van syncope. Syncope kan alle leeftijdsgroepen treffen, maar de oorzaken verschillen per leeftijd en bij oudere volwassenen zijn er vaak meerdere oorzaken.

✓ Bij veel syncoperaanvallen volstaat geruststelling door uw huisarts

Bij veel syncoperaanvallen volstaan alleen uitleg en de geruststelling door een huisarts of een geschoolde verpleegkundige dat er niets ernstigs aan de hand is. Een bezoek aan een specialist is echter noodzakelijk wanneer de oorzaak van de syncope onduidelijk blijft of in geval van bijzonder zorgwekkende symptomen of een familiale voorgeschiedenis van hartziekte.

✓ Er zijn drie belangrijke oorzaken van onverklaarbaar flauwvallen:

- **Syncope: een plotselinge vermindering van de bloedtoevoer naar de hersenen.** Syncope wordt veroorzaakt door een storing in de regulatie van de bloeddruk of een hartprobleem.
- **Epilepsie: een elektrische ‘kortsluiting’ in de hersenen.** Epilepsieaanvallen worden gewoonlijk insulden genoemd. Een neuroloog stelt de diagnose van epilepsie.

– Psychogeen: het gevolg van stress of angst.

Deze aanvallen komen vooral voor bij jongvolwassenen. De diagnose is soms zeer moeilijk te stellen. ‘Psychogeen’ betekent niet dat ze ‘doen alsof’. Er is echter vaak sprake van onderliggende stress door extreme druk op school of op het werk. In sommige uitzonderlijke gevallen zijn de patiënten tijdens de kinderjaren mishandeld of misbruikt.

✓ Een foutieve diagnose komt vaak voor maar kan worden vermeden:

- Veel syncoperaanvallen worden verward met epilepsie.
- Epilepsie treft echter slechts iets minder dan 1% van de bevolking.
- Uit onderzoek in het Verenigd Koninkrijk blijkt dat ongeveer 30% van de volwassenen en tot 40% van de kinderen bij wie de diagnose van epilepsie werd gesteld, deze ziekte niet hebben.
- Veel elementen van een syncoperaanval, zoals het willekeurig schokken van armen en benen, zijn vergelijkbaar met de symptomen van een epilepsieaanval.
- Het kan moeilijk zijn om de oorzaken van het flauwvallen te achterhalen.

✓ Syncope veroorzaakt vallen:

- Bij oudere volwassenen veroorzaakt syncope vaak een val; dit gebeurt plotseling en is duidelijk niet het gevolg is van struikelen of uitglijden.
- Veel oudere volwassenen herinneren zich alleen de val maar niet dat ze zijn flauwgevallen.
- Het besef dat syncope de oorzaak van een val kan zijn is de sleutel tot een doeltreffende behandeling en het voorkomen van herhaald vallen.

De controlelijst voor onverklaarbaar flauwvallen

CONTROLELIJST: Vóór een bezoek aan de huisarts

- Vóór een bezoek aan de huisarts is het belangrijk aantekeningen te maken van wat er vóór, tijdens en na de val gebeurt of is gebeurd.
- Noteer op de controlelijst vragen die u aan uw arts of specialist wilt stellen omdat ze tijdens het consult gemakkelijk kunnen worden vergeten.
- Probeer een familielid of een vriend(in) mee te nemen die uw flauwvallen of val(len) gezien heeft. Vraag hen anders op de controlelijst exact te noteren wat ze gezien hebben of vraag hen hoe de arts, indien nodig, contact met hen kan opnemen. Een video-opname van een aanval kan vaak zeer nuttig zijn.
- Ga na of zowel syncope als epilepsie werd overwogen. Vraag, indien mogelijk, om te worden doorverwezen naar een syncopespecialist, of naar een cardioloog en een neuroloog als u twijfelt aan de diagnose.
- Familiale voorgeschiedenis: vraag familieleden of flauwvallen, epilepsie of plotseling /onverklaarbaar overlijden in de familie voorkomt of in het verleden is voorgekomen. Dit is belangrijk omdat het vaak een aanwijzing kan geven over de mogelijke oorzaak van uw flauwvallen.
- Maak gedetailleerde aantekeningen – gebruik de ruimte onderaan de controlelijst.
- Neem de controlelijst en uw aantekeningen mee naar uw afspraak.

CONTROLELIJST: Vragen voor uw huisarts

Omdat u bij de huisarts dingen kunt vergeten, volgen hierna enkele nuttige vragen die u tijdens uw afspraak kunt stellen. Op de controlelijst is er ruimte voorzien om vragen voor uw huisarts te noteren.

- Kan ik nog naar school gaan of werken in afwachting van een afspraak met de specialist?
- Hoe groot is de kans dat een diagnosetest een definitief resultaat oplevert?
- Kan ik nog fitnessen/sporten in afwachting van een afspraak met de specialist?
- Wat houdt de behandeling in? Denkt u dat ik vaak naar het ziekenhuis zal moeten of er een nacht zal moeten blijven?
- Kan ik nog autorijden in afwachting van een afspraak met de specialist?

U en uw arts helpen om de juiste
diagnosete stellen na onverklaarbaar
bewustzijnsverlies of vallen.

CONTROLELIJST: Vóór gespecialiseerde tests in het ziekenhuis

- ✓ Na uw bezoek aan de huisarts kunt u naar een specialist worden doorverwezen om de oorzaak van uw onverklaarbaar flauwvallen te achterhalen. Een goede voorbereiding kan de angst voor een ziekenhuisbezoek aanzienlijk verminderen. Op www.stars-nl.eu kunt u vooraf meer te weten komen over deze tests.
- ✓ Bij vermoeden van syncope moeten de patiënten volgens de meest recente richtlijnen voor de diagnose van syncope een van de volgende tests ondergaan. Ga na of de juiste test wordt uitgevoerd naar aanleiding van de aard van uw symptomen.
- ✓ Op www.stars-nl.eu vindt u informatie over de volgende diagnosetests.

Bij iedere patiënt met een onverklaarbaar flauwvallen moet een 12-afleidingen-ecg worden gemaakt.

- Bij twijfel over de diagnose moet het ecg door een specialist worden beoordeeld.

Syncopetests:

- **Bloeddrukmeting in staande en liggende houding** – Bloeddrukdalingen bij verandering van houding kunnen duizeligheid, vallen en flauwvallen veroorzaken, vooral bij oudere patiënten en patiënten die worden behandeld met bloeddrukverlagers en urineafdrijvende middelen.

- **Kanteltafeltest** – Deze procedure kan worden toegepast om een syncopeaanval/flauwvallen op te wekken terwijl de patiënt aangesloten is op een hart- en bloeddrukmonitor.
- **Hartmonitor** – Deze wordt gebruikt om het hartritme te registreren buiten het ziekenhuis of tijdens een episode. Een Holtermonitor waarmee gedurende 24 u/7 dagen per week het hartritme wordt geregistreerd, stelt alleen problemen vast wanneer u meer dan één keer per week bent flauwgevallen. Aarzel dus niet om naar andere opties te informeren.
- **Implanteerbare hartritmemonitor (Implantable Loop Recorder – ILR)** – Dit apparaatje wordt gebruikt om het hartritme gedurende verschillende maanden te controleren als de episoden minder vaak dan om de vier weken optreden. Het apparaat kan tot drie jaar blijven zitten.

Tests voor epilepsieaanvallen:

- **Elektro-encefalogram (eeg)** – Analyse van de hersenactiviteit voor epilepsiecontrole. Het eeg kan niet worden gebruikt om epilepsie te diagnosticeren, maar is nuttig voor neurologen om het type epilepsie te bepalen. Het eeg is veel minder nuttig bij patiënten ouder dan 35 jaar.
- **MRI- of CT-scan** – Deze zijn niet bedoeld om epilepsie aan te tonen, maar om de oorzaak ervan vast te stellen.

CONTROLELIJST: Vragen voor uw specialist

Omdat u bij de specialist dingen kunt vergeten, volgen hierna enkele nuttige vragen die u tijdens uw afspraak kunt stellen. Op de controlelijst is er ruimte om vragen voor uw specialist te noteren.

- ✓ Kan ik blijven autorijden?
- ✓ Hoe groot is de kans dat bij onderzoek na onverklaarbaar flauwvallen een oorzaak gevonden wordt?
- ✓ Wanneer een behandeling wordt voorgesteld, kunt u vragen of het onverklaarbaar flauwvallen volledig zal stoppen. Wanneer geen behandeling wordt voorgesteld, kunt u vragen hoe uw aandoening het beste kan worden behandeld.

Uw eigen **CONTROLELIJST** voorbereiden

Tijdens het bezoek aan de arts kunt u soms dingen vergeten. Vul daarom de controlelijst in. Als een vriend of familielid aanwezig was tijdens een incident, kan het nuttig zijn hen te vragen u te helpen bij het invullen van bepaalde delen van het formulier. Dat helpt uw huisarts om u door te verwijzen naar de juiste specialist en de specialist naar wie u bent doorverwezen om de juiste diagnose te stellen

Om de artsen een goed beeld te geven zodat ze u naar de juiste specialist doorverwijzen of om hem/haar te helpen de juiste diagnose te stellen moet u zoveel mogelijk details geven over uw flauwvallen.

Naam: _____

1. Vermeld alle geneesmiddelen die u momenteel inneemt: _____

2. Hebt u last van onverklaarbaar flauwvallen? (Vink aan wat van toepassing is)

- Ja Nee

Wanneer u valt, valt u dan om een onverklaarbare reden of omdat u uitglijdt of struikelt?

- Onverklaarbare reden Uitglijden of struikelen

3. Verliest u altijd het bewustzijn? (Vink aan wat van toepassing is)

- Ja Nee

Hoe lang bent u bewusteloos? _____

4. Hoe vaak valt u flauw? (Vink aan wat van toepassing is)

- Dagelijks Wekelijks Maandelijks
 Minder vaak dan om de vier weken

5. Had u voorafgaand aan het flauwvallen waarschuwingssymptomen? (Vink aan wat van toepassing is)

- Licht in het hoofd Zweten Misselijkheid
 Bleekheid Hartkloppingen Andere (vermeld de details hieronder)

6. Is er iets dat uw flauwvallen zou kunnen veroorzaken? (Vink aan wat van toepassing is; indien het de ene keer een bepaalde oorzaak was en een andere keer een andere oorzaak, vink dan beide aan)

- Pijn of schrikken Niet eten Alcohol
 Slaapgebrek Stresssituatie Flitslichten
 Angst Opstaan uit zittende of liggende houding Lang rechtop staan
 Het heel warm hebben Inspanning Andere (vermeld de details hieronder)

7. Beschrijf wat er gebeurt voor of tijdens het flauwvallen

Als u bewusteloos was of het zich niet meer kunt herinneren, vraag dan aan iemand die op dat ogenblik bij u was om te beschrijven wat er gebeurd is.

Uw beschrijving _____

_____

_____

Beschrijving van vriend of familielid _____

_____

_____

Bewegen uw armen en benen wanneer u bewusteloos bent? Zijn de samentrekkingen willekeurig of ritmisch?*

Willekeurig

Ritmisch

Bewegen uw armen rond uw hoofd?*

Ja

Nee

Weet u of uw ogen geopend of gesloten zijn?*

Ik weet het niet

Geopend

Gesloten

Hoe bewegen uw ogen als ze geopend zijn? _____

_____

_____

8. Na het flauwvallen:

Hoe lang was u bewusteloos? _____

_____

Bent u wanneer u bijkomt na het flauwvallen verward? Hoe lang houdt dit gevoel aan?

_____

_____

Hoe voelt u zich na het flauwvallen? _____

_____

_____

Beïnvloeden het flauwvallen uw dagelijkse activiteiten of levenskwaliteit?

Ja

Nee

* Vraag dit aan iemand die bij u was tijdens het flauwvallen

9. Familiale voorgeschiedenis

Is er een familiale voorgeschiedenis van bewustzijnsverlies?

Ja

Nee

Zo ja, wie/relatie? _____

_____

Zijn er in uw familie mensen jonger dan 55 jaar plotseling overleden? Is de oorzaak bekend?

_____

Vragen die u nog aan uw arts of specialist zou willen stellen: _____

_____